

Christophersen, C., Kenny, A. (2023). Music Teacher Education for the Future: Reflections on Change. Action, Criticism, and Theory for Music Education, 22 (3), 7–40.

Waldron, J., Horsley, S., Veblen, K. (2020). The Oxford Handbook of Social Media and Music Learning. New York: OUP USA.

Кравченко Ю.

науковий співробітник відділу наукового
інформаційно-аналітичного супроводу освіти,
Державна науково-педагогічна бібліотека
України імені В. О. Сухомлинського,
НАПН України, м. Київ

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ СУПРОВІД ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ І ПРОГАЛИН

У публікації виокремлено та аналітично узагальнено основні практикоорієнтовані підходи, зокрема проекти цифрової трансформації освіти для подолання освітніх втрат і розривів в умовах війни з використанням технологій штучного інтелекту (далі – ШІ) та визначено основні аспекти застосування ШІ для вирішення складних освітніх викликів сьогодення.

Війна в Україні негативно вплинула на організацію освітнього процесу та призвела до порушення його безперервності, накопичення освітніх втрат та прогалин у навчанні. Відповідно до Стратегічного плану діяльності МОН України до 2027 року (Стратегічний план діяльності) та «Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні» (схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України за № 1556-р. від 02 грудня 2020 року) (Концепція розвитку) цифрова трансформація та використання сучасних інформаційних інструментів та технологій є одним із способів відновлення доступу до освіти, забезпечення безперервності освітнього процесу та подолання складних освітніх викликів сьогодення.

Безумовно, що «у часи загострення соціально-турбулентних процесів, спричинених форсмажорними обставинами в українському науково-освітньому просторі, з початку – карантинними обмеженнями з пандемії COVID-19, а потім й введенням у країні воєнного стану, порушило проблему знаходження рішень з балансування та підтримки функціонування освітньої системи України» (Ростока М. Л. (2024) : 241). Відповідно в Україні активно здійснюються заходи щодо подолання освітніх втрат, спричинених війною, зокрема, шляхом впровадження сучасних технологій, включаючи штучний інтелект, для підтримки освітнього процесу.

Зауважимо, що впровадження ШІ сприяє більш ефективному та цікавішому навчанню, відкриваючи для учасників освітнього процесу нові можливості та перспективи. А в сучасних складних реаліях війни в Україні, яка негативно вплинула на освітній процес та стала причиною нових викликів для освітян та здобувачів освіти, використання ШІ-технологій є одним із важливих цифрових рішень подолання освітніх втрат і прогалин у навчанні. Так, в Україні розроблено низку проектів цифрової трансформації освіти для подолання зазначених викликів із активним застосуванням ШІ-інструментарію. Зокрема, Міністерством освіти і науки України затверджено технологію для подолання освітніх розривів серед дітей прифронтових регіонів, запустивши проект «Цифрові інструменти для подолання відставання у навчанні, соціально-емоційного розвитку та оцінки стану психічного здоров'я для найбільш

вразливих дітей». Цифровий підручник даного проєкту eKidz.eu містить інструменти ШІ, які дають змогу оцінювати базові показники емоційного добробуту здобувачів освіти, оптимізувати роботу педагогів та скоротити час на перевірку ними завдань (Технологія для подолання).

В Україні працює Екосистема для надолуження освітніх втрат, яка створює можливості для українських школярів проходити тестування на основі ШІ, визначати прогалини в знаннях та самостійно опрацьовувати матеріал за допомогою інтерактивних кейсових уроків (В Україні запрацювала Екосистема).

За допомогою ШІ у 2023 році МОН України спільно з Асоціацією інноваційної та цифрової освіти та ЮНІСЕФ створили проєкт «Тест для надолуження освітніх втрат», де здобувачі освіти можуть в особистому кабінеті відстежувати навчальні результати (Штучний інтелект).

У контексті виконання узагальнювального етапу наукового дослідження «Інформаційно-аналітичний супровід цифрової трансформації освіти і педагогіки: вітчизняний і зарубіжний досвід» (2023–2025, наук. кер. М. Ростока) актуалізовано дослідницькі пошуки щодо використання ШІ, у тому числі й з проблеми подолання освітніх втрат і прогалин, а також з визначення основних, на нашу думку, кластерів застосування ШІ в освітньому процесі в повоєнний та післявоєнний періоди України (Ростока, Кравченко, 2024).

З'ясовано, що проблемі використання ШІ в освітньому процесі присвячено чимало праць українських науковців (В. Биков, О. Волошин, І. Дерев'янка, С. Доценко, Т. Собченко, О. Котенок, О. Кочерга, О. Спірін, Ю. Триус, М. Шишкіна та ін.). Але можемо підкреслити, що питання використання ШІ-технологій для подолання освітніх втрат і розривів в умовах війни та відновлення України досліджено не достатньо. Дослідницька активність у цьому контексті тільки починає набирати обертів та спонукає появу нових ідей, констатувань, узагальнень і систематизувань.

Так, проаналізувавши нечисленні праці науковців та відкриті проєкти цифрової трансформації освіти для подолання складних освітніх викликів в умовах воєнного стану зауважимо, що ШІ має великий потенціал для подолання освітніх втрат і прогалин. Можемо виокремити, на нашу думку, основні аспекти його застосування:

Оцінювання рівня знань здобувачів освіти. Система на основі ШІ-технологій здатна аналізувати великі обсяги даних про успішність кожного із здобувачів освіти та виявляти ключові проблеми чи прогалини у знаннях для коригування програми навчання.

Здійснення індивідуалізованого навчання. ШІ може адаптувати навчальний матеріал до потреб кожного здобувача освіти, пропонуючи персоналізовані завдання, вправи і ресурси для навчання, що відповідають рівню знань та стилю навчання.

Створення штучних репетиторів. Інструментами ШІ можна створювати віртуальних репетиторів, які забезпечують здобувачів освіти негайною допомогою, поясненнями та відповідями на запитання.

Підтримка педагогів. ШІ допомагає педагогам створювати навчальний контент, планувати заняття та автоматизувати рутинні завдання, такі як перевірка тестів.

Доступ до навчання. Віртуальні курси та інтерактивні платформи на основі ШІ уможливають для здобувачів освіти з різних регіонів, навіть з обмеженим доступом до традиційної освіти, отримувати якісні знання.

Ігрові технології. Освітні ігри на основі ШІ сприяють зацікавленості здобувачів освіти і дають їм можливість засвоювати інформацію у захопливій формі.

Висновки. Отже, використання ШІ-технологій в освітньому процесі є одним із актуальних, дієвих та перспективних способів вирішення проблеми подолання освітніх

втрат і прогалин в умовах війни та відновлення України. Перспективи подальших досліджень вбачаємо у продовженні вивчення інструментарію ШІ для подолання складних сучасних освітніх викликів, враховуючи швидкий розвиток цифрових технологій та зважаючи на гостру потребу у забезпеченні процесу подолання освітніх втрат і розривів адаптивним змістом, методиками та інструментальними засобами.

ЛІТЕРАТУРА:

В Україні запрацювала Екосистема для надолуження освітніх втрат. МОН України [офіц. сайт]. URL: <https://mon.gov.ua/news/v-ukraini-zapratsiuvala-ekosystema-dlia-nadoluzhennia-osvitnikh-vtrat> (дата звернення: 18.04.2025).

Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні : затв. розпорядж. Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 р. №1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#n8> (дата звернення: 18.04.2025).

Ростока М. Л., Кравченко Ю. А. (2024). Феномен штучного інтелекту в системі інформаційно-аналітичного супроводу цифрової трансформації освіти і педагогіки. Науково-педагогічні студії. Вип. 8. С. 282–300. DOI: <https://doi.org/10.32405/2663-5739-2028-8-283-300>.

Ростока М. Л. (2024). Штучний інтелект у системі інформаційно-аналітичного забезпечення підготовки наукових кадрів. Штучний інтелект у науці та освіті (AISE 2024): зб. матеріалів міжнар. наук. конф., м. Київ, 1-2 берез. р. [Електронний ресурс] / [упоряд: А. Яцишин, В. Матусевич, В. Коваленко]. Київ, 2024. С. 241–243. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/739815/> (дата звернення: 02.12.2024).

Стратегічний план діяльності МОН України до 2027 року. МОН України. [офіц. сайт]. URL: <https://mon.gov.ua/strategichniy-plan-diyalnosti-mon-do-2027-roku> (дата звернення: 18.04.2025).

Технологія для подолання освітніх розривів серед дітей прифронтових регіонів. МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/news/ministerstvo-osvity-i-nauky-ukrainy-zatverdilo-tekhnologiiu-dlia-podolannia-osvitnikh-rozryviv-sered-ditei-pryfrontovyykh-rehioniv> (дата звернення: 18.04.2025).

Штучний інтелект, що визначає рівень знань: тест для надолуження освітніх втрат [проект]. URL: <https://www.aitest.in.ua/> (дата звернення: 18.04.2025).

Красільніков М. І.,

здобувач вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

<https://orcid.org/0009-0001-1333-2245>

РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВІДУ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ У ФОРМУВАННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЗВО

Сьогодні суспільство висуває все більше нових вимог до фахівців, які повинні вміти швидко адаптуватися до постійних змін, бути затребуваними й конкурентоспроможними не тільки на ринку праці власної країни, але й на світовому, здатними до прийняття самостійних і відповідальних рішень, вміти прогнозувати й